

institut alternativa

SUKOB INTERESA

U JAVNIM NABAVKAMA

Kingdom of the Netherlands

Publikacija je nastala u okviru projekta "Za svrsishodno trošenje javnog novca!", koji sprovodi Institut alternativa uz finansijsku podršku Ambasade Kraljevine Holandije. Mišljenja i stavovi iznijeti u tekstu ne odražavaju nužno stavove i mišljenja Ambasade Kraljevine Holandije.

Naziv publikacije:

Sukob interesa u javnim nabavkama

Izdavač:

Institut alternativa

Bulevar Džordža Vašingtona 57,

Podgorica, Crna Gora

Tel/Fax: +382 (0) 20 268 686

E-mail: info@institut-alternativa.org

Za izdavača:

Stevo Muk

Urednica:

Ana Đurnić

Autori novinarskih tekstova:

Milorad Milošević, novinar

Zoran Radulović, novinar

Autori pregleda pravila i praksi zemalja Evropske unije i Zapadnog Balkana:

Silviu Popa, Generalni sekretar Nacionalne Agencije za integritet, Rumunija

German Filkov, Predsjednik Centra za građanske komunikacije, Sjeverna Makedonija

Aleksandra Martinović, Predsjedavajuća Skupštine Transparency International, Bosna i Hercegovina

Dubravka Klišmanić, dipl. oec, doktorska kandidatkinja, Fakultet političkih znanosti, Zagreb i rukovoditeljka

Nabavne službe na Fakultetu strojarstva i brodogradnje, Sveučilišta u Zagrebu, Hrvatska

Vjekoslav Bratić, Institut za javne financije, Hrvatska

Prelom i dizajn:

Dejan Popović

Artbuk doo

Podgorica, maj 2021. godine

CIP - Каталогизација у публикацији

Национална библиотека Црне Горе, Цетиње

ISBN 978-9940-533-98-4

COBISS.CG-ID 17680388

Kingdom of the Netherlands

Publikacija je nastala u okviru projekta "Za svrsishodno trošenje javnog novca!", koji sprovodi Institut alternativa uz finansijsku podršku Ambasade Kraljevine Holandije. Mišljenja i stavovi iznijeti u tekstu ne odražavaju nužno stavove i mišljenja Ambasade Kraljevine Holandije.

UVOD

Javno dostupni podaci govore da postoji monopol na tržištu javnih nabavki i da otprilike 50 istih firmi svake godine prihoduje oko polovine ukupnog budžeta za javne nabavke¹. Sistem javnih nabavki u Crnoj Gori javnost pretežno ocjenjuje kao nezakonit, nepošten, sklon zloupotrebama i netransparentan. Građani prepoznaju i različite vrste zloupotreba u sistemu javnih nabavki i sprega između političkih i ekonomskih aktera. Kao jednu od zastupljenih, prepoznaju i onu da se za određene ministre vezuju i određene firme sa kojima ministarstvo kroz javne nabavke sarađuje. Čak 39% građana smatra da se često ili gotovo uvijek pri promjeni ministra koji rukovodi određenim resorom, mijenjaju i firme sa kojima to ministarstvo sarađuje kroz javne nabavke². „Spoljnim“ akterima, međutim, poput medija i civilnog društva, često nije moguće da utvrde direktnu vezu između politike i privrede u javnim nabavkama. Javno dostupnih podataka je malo, a političari koji su mnogo vremena i truda uložili u kreiranje sistema koji ostavlja dovoljno prostora za zloupotrebe ga samim tim najbolje i poznaju. Stoga, dobro paze da im se ne „omakne proceduralna greška“. Ipak, pojedini primjeri ilustruju nekoliko zanimljivih situacija.

Sukob interesa u javnim nabavkama u Crnoj Gori, prema zvaničnim podacima institucija, ne postoji. Najviše do dvije prijave potencijalnog sukoba interesa budu registrovane godišnje i proslijeđene na postupanje Upravi za inspekcijske poslove – Inspekciji za javne nabavke. Nalaz postupanja Inspekcije je da – sukoba interesa nema. Zakon o javnim nabavkama predviđa obavezu potpisivanja izjava o nepostojanju sukoba interesa na strani naručioca, i to prije početka postupka javne nabavke, kao i u toku postupka ako tada dođe do sukoba interesa. Sa druge strane, Obrazac izjave privrednog subjekta koji učestvuje u postupku javne nabavke takođe sadrži rubriku u kojoj treba naznačiti da li postoji sukob interesa na strani ponuđača. Sve izjave čuva i registruje samo naručilac, a potpisane izjave predstavnika ponuđača, kao dio ponude, ni predstavnika naručilaca³ se ne objavljuju. Naručilac vodi evidenciju koja sadrži podatke o utvrđenom sukobu interesa i preduzetim mjerama, dok je primjena antikorupcijskih mjera i mjera sprečavanja sukoba interesa u postupku javne nabavke predmet inspekcijskog nadzora, ali isključivo u smislu provjere ispunjenosti zakonskih obaveza u vezi sa evidentiranjem slučajeva sukoba interesa i isključivanja iz postupaka javnih nabavki ponuđača kod kojih je utvrđen sukob interesa. Dakle, u krajnjem, naručilac je taj koji je u obavezi da provjeri tačnost izjava o (ne)postojanju sukoba interesa i postupa s tim u vezi, iako nema (automatizovani) pristup registrima i bazama podataka koji bi mu u tome pomogli⁴.

U Crnoj Gori, dakle, ne postoji krovna institucija zadužena za utvrđivanje sukoba interesa u javnim nabavkama, vođenje registra i evidencija sukoba interesa i postupanje po prijavama. Agencija za sprječavanje korupcije, pod čijim su „krovom“ registri javnih funkcionera i njihovih imovinskih kartona, u kojima se prijavljuje i vlasništvo u privrednim društvima, i koja je umrežena sa drugim bazama podataka od važnosti za utvrđivanje sukoba interesa u javnim nabavkama⁵, u potpunosti je isključena iz kontrole javnih nabavki. Imovinski kartoni, samim tim što postoji obaveza njihovog podnošenja ovoj instituciji, a što se ne koriste za suštinsku kontrolu, služe kao štit i tvrdnja da je sve u skladu sa zakonom. Kako je rekao bivši ministar Bošković prilikom pripreme jednog od tekstova koji slijede:

„Da imam veze sa tom firmom, bio bih u zvaničnim podacima, registru o vlasništvu, kao i u mom kartonu kroz prijavu imovine“.

1. Pedeset firmi prihoduje oko 250 miliona eura od javnih nabavki, Institut alternativa, jul 2017. godine, dostupno na: <https://bit.ly/33Uke5N>

2. Istraživanje javnog mnjenja koje je za potrebe Instituta alternativa početkom 2020. godine sproveo Ipsos Strategic Marketing, Stavovi građana o javnim nabavkama, Institut alternativa, mart 2020. godine, dostupno na: <https://bit.ly/3u1oE5a>

3. Ovlašćenog lica naručioca, službenika za javne nabavke, predstavnika Komisije za sprovođenje postupka javne nabavke, lica koje je učestvovalo u pripremi tenderske dokumentacije itd.

4. Centralni registar privrednih subjekata, Poreska uprava, Centralni registar stanovništva itd.

5. Ibid.

DIO I: Studije slučaja iz Crne Gore

(I) Od namještaja i žičare do elitnih lokacija na moru – Gvozdenović

Među dugogodišnjim ministrima različitih resora u crnogorskim vladama od referenduma naovamo, doskorašnji potpredsjednik Skupštine Crne Gore **Branimir Gvozdenović** i politički direktor Demokratske partije socijalista (DPS), najčešće je prozivan zbog potencijalnog sukoba svojih javnih ovlaštenja s privatnim interesima.

Gvozdenović je nakon referenduma bio na čelu čak tri ministarstva. Najprije je bio ministar za ekonomski razvoj u Vladi Željka Šturanovića, a potom nakon premijerove ostavke, od 2008. godine, ministar ekonomije u Vladi Mila Đukanovića. Na čelo novog Ministarstva uređenja prostora i zaštite životne sredine dolazi 2009. sve do kraja 2010. godine. Nakon dvogodišnje pauze vraća se u izvršnu vlast 2012. kada je, u još jednoj Đukanovićevoj vladi, izabran za ministra održivog razvoja i turizma. Na tom mjestu je ostao do kraja 2016. godine. Od tada do parlamentarnih izbora održanih u avgustu 2020. godine, na kojima je DPS izgubio vlast, bio je na mjestu potpredsjednika Skupštine. Posljednje parlamentarne izbore dočekao je kao drugi na listi DPS, odmah iza odlazećeg premijera Duška Markovića.

Na tenderu Direkcije javnih radova iz 2016. godine za izgradnju šestosjede žičare na lokalitetu Kolašin 1600 u opštini Kolašin, dok je još Gvozdenović bio ministar MORT-a, pobijedio je konzorcijum čiji je član bila crnogorska firma Eminent. Ona je godinama među onih 50 koje dijele najveći dio „plijena“ javnih nabavki. Njen vlasnik je dr Ratimir Saveljić, a konzorcijum je činio još i austrijski Dopelmajer (Doppelmayr Seilbahnen GmbH Austrija) sa podizvođačima. Ponuđena cijena ovog konzorcijuma bila je 8.979.740 eura – viša nego što je godinu dana ranije na propalom tenderu ponudio Dopelmajer samostalno.

Slučajno ili ne, prema Izvještaju o javnim nabavkama iz 2016. godine, te godine se firma Eminent našla na 7. mjestu na listi ponuđača sa najvećim ugovorenim nabavkama u toj godini, u ukupnoj vrijednosti od 10.070.390 eura. Eminent se i 2015. godine našao na toj listi sa ukupnim ugovorenim nabavkama u iznosu od 2.066.597 eura. Firma se, prema podacima iz Centralnog registra privrednih subjekata, bavi posredovanjem u prodaji raznovrsnih proizvoda.

Ponuđači iz Slovenije koji su se žalili na Odluku o izboru najpovoljnijeg ponuđača ukazali su, pored ostalog, i na činjenicu da je Saveljić u tom trenutku već bio angažovan na nekoliko poslova Elektroprivrede Crne Gore, spočitavajući da jedan čovjek ne može odjednom obavljati nekoliko poslova koji zahtijevaju osmočasovno radno vrijeme.

Direktnu vezu Gvozdenovića sa Saveljićem nemoguće je dokazati, ali postoji niz slučajnosti i činjenica koje moguće ukazuje da je ovaj vrijedan posao, par godina ranije, unaprijed namijenjen za izvođače iz Austrije, kada su partneri iz Crne Gore bili još nepoznati.

Ministar Gvozdenović sreo se sa predstavnicima Dopelmajera još 2014. godine tokom Međunarodnog sajma turizma u Beču. Crnogorski tim na sastanku je predstavljao Velibor Goranović, iz Odjeljenja za razvoj prioriternih projekata MORT-a. Na tom sastanku, on je predstavio crnogorske turističke i investicione potencijale, a kasnije je bio član Komisije za ocjenu i vrednovanje ponuda koja je odlučivala o izboru najpovoljnijeg ponuđača konzorcijuma Eminent - Dopelmajer.

Pročitajte više na: <https://institut-alternativa.org/tragovi-ministara-u-sumnjivim-javnim-nabavkama/>

“Ovakvim angažmanom ne samo da je obesmišljen Zakon o radu, već su i ozbiljno uzdrmani temelji Ajnštajnovе teorije relativnosti...”, zamjerili su Slovenci koji su se žalili na tender

(II) Toplo i sigurno – Bošković

Od Pljevalja, preko Nikšića i Podgorice, do Ulcinja i Budve, poslovanje dvije nikšićke firme koje se bave obezbjeđenjem imovine i lica, povezuje se sa, sada već bivšim ministrom odbrane i funkcijama na kojima se nalazio.

“Tu je firmu u Rudnik doveo Bošković”, rekao nam je tokom ovog istraživanja bivši rukovodilac u pljevaljskom preduzeću.

Bivši ministar odbrane, **Predrag Bošković**, važi za jednog od ministara koji je tokom trodecenijske vladavine DPS-a pokrivao najrazličitije resore. Bošković je samo u prethodnih osam godina bio na čelu čak tri resora. Od 2012. do 2015. bio je ministar rada i socijalnog staranja. Prosvjetu je preuzeo u prvoj polovini 2015. i tim ministarstvom je rukovodio do izbora 2016. godine. Potom je stupio na mjesto ministra odbrane i tu ostao do smjene vlasti nakon izbora u avgustu 2020. godine. U ime države, između 2009. i 2012. godine, nalazio se na čelu Odbora direktora Rudnika uglja u Pljevljima. Od

tada, za njegovo ime vezuje se poslovanje nikšićke kompanije Vector Security (od 2018. godine Vector System Security (VSS)). Njihov osnivač i vlasnik je Nikšićanin Ratko Popović, a ministar Bošković odlučno negira bilo kakve lične veze sa ovim firmama.

Javno, Boškovića su u vezu sa Popovićevom firmom doveli bivši radnici nikšićkog Rudnika boksita u stečaju, prošle godine, nakon što je VSS postala vlasnik bivšeg sindikalnog placa u centru Nikšića površine 18.622 kvadrata. Prema dostupnim bazama podataka zaista nije vidljiva nikakva direktna veza, ali postoji niz slučajnosti koje to, u krajnjem, možda i nijesu.

Kao ministar odbrane, birao je godinama ovu firmu da čuva Vojsku i njenu imovinu. Tako već godinama Popovićeva firma obezbjeđuje imovinu vojnog kompleksa Valdanos u Ulcinju. Troškovi obezbjeđenja Valdanosa početkom 2018. su ugovoreni za 65.067 eura, a početkom 2019. godine za 68.690 eura. Za ovu godinu Bošković je sa istom firmom 17. januara potpisao Ugovor o obezbjeđenju imovine Valdanosa za iznos od 58.776,9 eura – u prosjeku, preko 5.000 eura mjesečno.

Početkom 2020. godine, Bošković je sa VSS-om potpisao Ugovor o isporuci i instaliranju sistema video nadzora na objektima Ministarstva odbrane i Vojske širom Crne Gore, kroz tri partije, za ukupno 306.170,64 eura. Sa istom firmom je 6. aprila ove godine potpisao Ugovor o održavanju video nadzora, protivprovalnog sistema i kontrole pristupa za 27.300 eura. Prethodno je u novembru sa VSS-om 2017. godine potpisao Ugovor o isporuci opreme za video nadzor vrijedan 14.415 eura za potrebe Zdravstvenog centra bezbjednosnih snaga u Podgorici. Takođe, 13. marta 2018. sa VSS-om potpisao je Ugovor o održavanju video nadzora vrijedan 14.612,85 eura.

Kao ministar rada i socijalnog staranja, Bošković je 1. maja 2014. potpisao sa Popovićevom Vector Security Ugovor o pružanju usluga fizičko – tehničkog obezbjeđenja objekata i lica u Centru za smještaj lica koja traže azil. Vrijednost tog Ugovora tokom 12 mjeseci iznosila je 99.011,81 euro ili oko 8.251 euro mjesečno. Dok je obavljao funkciju ministra prosvjete, u avgustu 2016. godine potpisao je sa VSS-om Ugovor o pružanja usluga fizičkog obezbjeđenja zgrade Ministarstva prosvjete, Zavoda za školstvo i ispitnog centra, tokom 12 mjeseci, za iznos od 14.962,58 eura. Konačno, Vector System Security je obezbjeđivao i Skupštinu akcionara 13.jul Plantaža održanu 25.septembra ove godine. To nas dovodi do priče o preduzetničkim aktivnostima Predraga Boškovića.

“Da imam veze sa tom firmom (riječ je o VSS – prim. autora) bio bih u zvaničnim podacima, registru o vlasništvu, kao i u mom kartonu kroz prijavu imovine”, piše u svom odgovoru ministar Bošković.

Pročitajte više na: <https://institut-alternativa.org/tragovi-ministara-u-sumnjivim-javnim-nabavkama-ii/>

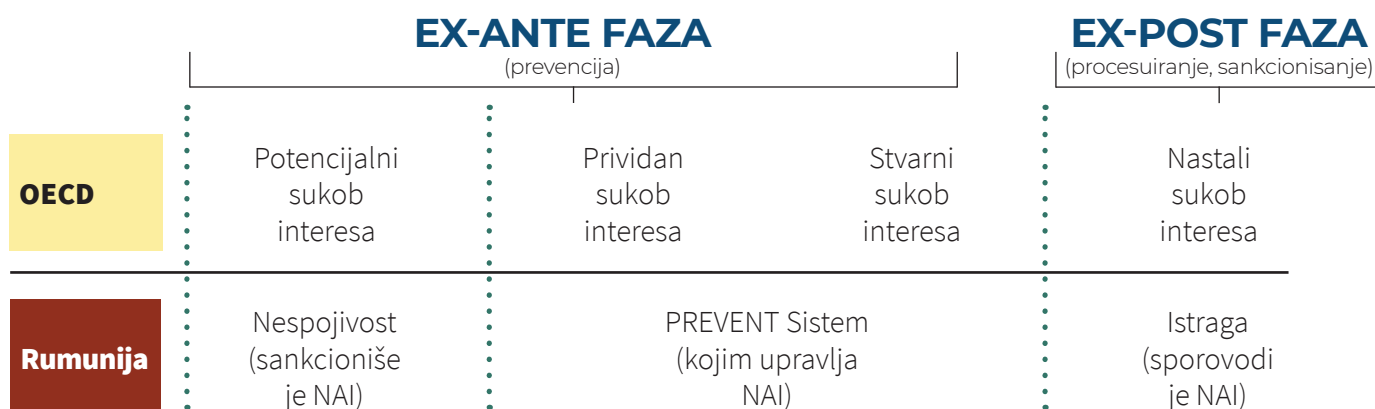
DIO II: Kratak pregled praksi zemalja Evropske unije i Zapadnog Balkana

Primjer 1: Rumunija

● Autor: **Silviu POPA**

U nekoliko izveštaja Mehanizma za saradnju i verifikaciju (CVM)⁶ pripremljenih u periodu od 2012. do 2015. godine, Evropska komisija je ukazala da je, uprkos intenzivnim naporima Rumunije da identifikuje i sankcioniše već nastali sukob interesa, potrebno više napora u oblasti prevencije. Potreba utvrđivanja i rješavanja konflikta interesa prije nego što bi on postao stvaran javila se zbog dugog trajanja postupaka poništavanja ugovora zaključenih uz postojanje sukoba interesa, ali i zato što je proces vraćanja na pređašnje (početno stanje) prilično komplikovan. Drugim riječima, nedostatak preventivnog mehanizma za sprečavanje sukoba interesa, negativno se odražavao na napore Nacionalne Agencije za integritet (NAI) da svojim radom kreira odvratajući efekat i spriječi sukob interesa na tržištu javnih nabavki vrijednom 15 milijardi eura, koliko je ukupna vrijednost javnih nabavki u Rumuniji, kao i štetu po javne finansije nastalu kao posljedica sukoba interesa.

Za manje od dvije godine, Nacionalna Agencija za integritet uspjela je da razvije elektronski sistem (PREVENT) koji automatski unakrsno provjerava i upoređuje podatke iz različitih baza i registara, kako bi identifikovao postojanje porodičnih veza među učesnicima u postupcima javnih nabavki kao i veza između naručilaca i ponuđača i, posljedično, potencijalni sukob interesa⁷. Istovremeno, rumunske vlasti usvojile su propise kako bi omogućili funkcionisanje PREVENT sistema.

Pregled sistema sprečavanja sukoba interesa u javnim nabavkama Rumunije / gdje PREVENT sistem djeluje

⁶ Evropska komisija periodično procjenjuje napredak Rumunije i Bugarske u nekoliko oblasti koje se tiču reforme sudstva, borbe protiv korupcije i (u slučaju Bugarske) organizovanog kriminala. Više informacija o mehanizmu, kao i izvještaji dostupni su na linku: https://ec.europa.eu/info/policies/justice-and-fundamental-rights/upholding-rule-law/rule-law/assistance-bulgaria-and-romania-under-cvm/cooperation-and-verification-mechanism-bulgaria-and-romania_en

⁷ Administrativni sukob interesa je u zakonodavstvu Rumunije definisan kao situacija u kojoj osoba na javnoj funkciji ima lični materijalni interes koji bi mogao uticati na objektivnost u obavljanju njegovih/njenih poslova koji proizilaze iz Ustava i drugih propisa obavezujućih za nju/nje.

Kako funkcionira sistem PREVENT?

- » U okviru svakog postupka javne nabavke pokrenutog kroz SICAP (elektronski sistem javnih nabavki), odgovorno lice naručioca popunjava formular o integritetu (aneks 1), koji sadrži podatke o postupku javne nabavke, tenderskoj komisiji, naručiocu, ponuđačima itd;
- » Svaki popunjeni formular o integritetu se zatim analizira kroz sistem PREVENT;
- » Sistem automatski upoređuje podatke iz formulara o integritetu sa podacima iz registra kompanija i registra stanovništva;
- » Ukoliko postoji potencijalna porodična veza (i prividan konflikt interesa), sistem PREVENT će notirati crvenu zastavu, odnosno integritetsko upozorenje (INTEGRITY WARNING);
- » Starješina organa naručioca koji prima integritetsko upozorenje, na osnovu njega preduzima neophodne korake sa ciljem otklanjanja uočenog sukoba interesa, poput zamjene predstavnika organa/ člana tenderske komisije ili isključenja iz postupka ponuđača/kandidata/člana konzorcijuma/podizvođača/treću stranu kod koje postoji sukob interesa;
- » Ukoliko se na ovaj način ne spriječi prividni konflikt interesa i ugovor bude zaključen uz postojanje sukoba interesa i kršenje zakonodavstva o integritetu, inspektori Nacionalne Agencije za integritet odmah će pokrenuti postupak utvrđivanja i procesuiranja sukoba interesa.

Primjer 2: Sjeverna Makedonija

● Autor: **German FILKOV**

Nakon brojnih tužbi pokrenutih zbog zloupotreba u javnim nabavkama nakon promjene vlasti u Sjevernoj Makedoniji 2017. godine, na preporuku civilnog sektora usvojen je novi Zakon o javnim nabavkama⁸ koji je uključio nekoliko odredbi sa ciljem sprečavanja korupcije i sukoba interesa.

Članovi i predsjedavajući (tenderskih) komisija za javne nabavke, njihovi zamjenici i odgovorna lica u instituciji naručioca dužni su da potpišu izjave o nepostojanju sukoba interesa, te da se u slučaju postojanja sukoba interesa izuzmu iz donošenja odluka, a da se umjesto njih imenuju druge osobe za odlučivanje. Novina iz Zakona je to što su članovi i predsjednik Državne komisije za postupanje po žalbama u postupcima javnih nabavki izuzeti iz postupanja po žalbama u kojima na njihovoj strani postoji sukob interesa. Zabranjeno je, takođe, i kasnije zapošljavanje, angažovanje, poslovna saradnja i vlasništvo svakog lica - predstavnika naručioca koje je na bilo koji način učestvovalo u određenom postupku javne nabavke u firmi kojoj je dodijeljen ugovor kroz taj postupak, ukoliko je vrijednost ugovora veća od 5% ukupne vrijednosti svih ugovora o javnim nabavkama tog naručioca. Nelegalni uticaj odgovornog lica naručilaca (lica u upravljačkoj strukturi) na službenike za javne nabavke je takođe zakonom zabranjen. Lica koja učestvuju u pripremi tenderske dokumentacije za određeni postupak javne nabavke, ne smiju nastupati kao ponuđači u tom postupku.

Zakon o javnim nabavkama rješavanje slučajeva konflikta interesa u javnim nabavkama upućuje dalje na Zakon o sprečavanju sukoba interesa. Taj Zakon⁹ definiše sukob interesa kao situaciju u kojoj funkcioner ima privatni interes koji utiče ili može uticati na njegovu/njenu nepristrasnost u obavljanju javne funkcije.

Pitanje sukoba interesa u javnim nabavkama je u najvećoj mjeri usmjereno na rješavanje na nivou naručilaca, koji nemaju uspostavljene interne procedure niti iskustva i prakse za rješavanje ovakvih slučajeva. Sa druge strane, Komisija za sprečavanje korupcije koja je zadužena i za postupanje u slučajevima potencijalnog sukoba interesa, djeluje samo po zaprimljenim prijavama, a proaktivno i po službenoj dužnosti samo onda kad je slučaj javno eksponiran.

8. Stupio na snagu u aprilu 2019. godine.

9. U međuvremenu je inkorporiran u Zakon o sprečavanju korupcije i sukoba interesa.

U praksi, malo je slučajeva prepoznavanja sukoba interesa, ne samo u javnim nabavkama već i uopšte, a još je manje primjera uspješnog rješavanja takvih slučajeva. Postoje slučajevi kada se izjave o nepostojanju sukoba interesa potpisuju na samom početku postupka javne nabavke kada još nisu ni poznati ponuđači – učesnici u postupku, pa nije moguće ni znati da li postoji sukob interesa. Potencijalni sukob interesa na strani angažovanih spoljnih eksperata i sudija Upravnog suda koji odlučuju po tužbama u postupcima javnih nabavki nije uopšte regulisan.

Postoji potreba za obukama o pitanjima sukoba interesa za službenike za javne nabavke, ali i za članove tenderskih komisija i odgovorna lica naručioca, koje će tretirati ovu temu šire od pregleda zakonskih obaveza. Izjave o (ne) postojanju sukoba interesa u javnim nabavkama treba da budu javno dostupne.

Primjer 3: Bosna i Hercegovina

● Autorka: **Aleksandra MARTINOVIĆ**

Odsustvo adekvatnih politika i praksi za prevenciju i upravljanje sukobom interesa, generalno, a naročito u oblasti javnih nabavki, jedan je od ključnih faktora koji doprinose imidžu zarobljenosti države Bosne i Hercegovine i njenih institucija, te posljedično zarobljenosti BH sistema javnih nabavki.

Aktuelni Zakon o javnim nabavkama (ZoJN) BiH stupio je na snagu novembra 2015. godine¹⁰ i njime je tek vršeno usklađivanje sa Direktivama Evropske unije (EU) iz 2004. godine, tako da je segment EU reformi o JN iz 2014. godine koji se odnosi na integritet, ostao za transpoziciju u BH zakonodavstvo u narednom periodu.

Najznačajnije odredbe o sukobu interesa obuhvaćene su članom 52 ZoJN – Diskvalifikacija po osnovu sukoba interesa ili korupcije, ali i kroz nekoliko drugih članova ZoJN. ZoJN propisuje: U slučaju da zahtjev ili ponuda koju ugovorni organ (naručilac) primi u toku postupka javne nabavke prouzrokuje ili može prouzrokovati sukob interesa u skladu s važećim propisima o sukobu interesa u BiH, ugovorni organ dužan je postupiti u skladu s propisima u BiH. Pozivanje ZoJN na odredbe propisa o sukobu interesa na različitim nivoima vlasti je problematično obzirom da u BiH ne postoje međusobno usaglašeni zakoni koji na jedinstven način tretiraju sukob interesa, regulativa o sukobu interesa je brojna, komplikovana, neusaglašena i neefikasna, na nekim upravnim nivoima zakoni se uopšte ne primjenjuju i u tom smislu ni sprovođenje pomenutih odredbi ZoJN nije osigurano.

Dalje, ZoJN izričito zabranjuje zaključenje ugovora sa ponuđačima u slučaju da rukovodilac ugovornog organa ili član upravnog ili nadzornog odbora ugovornog organa ima upravljačke funkcije u tom ponuđaču, ili je vlasnik poslovnog udjela, akcija odnosno drugih prava koje daju pravo učešća u upravljanju ili kapitalu tog ponuđača sa više od 20%. Pored izuzetno visokog praga od 20%, ova odredba je problematična po više osnova, obzirom da zabranom zaključenja ugovora nisu obuhvaćena povezana i druga lica koja mogu uticati na ishod postupka javne nabavke, kao ni podugovarači, niti je predviđena ništavost ugovora sklopljenog u situaciji sukoba interesa, što je međunarodni standard i neodvojivi segment rješavanja o sukobu interesa¹¹.

Dodatno, članom 52 i članom 53 ZoJN propisane su i prethodne (tehničke) konsultacije, te zabrane naručioca da koriste savjete bilo kojeg lica koje može imati bilo kakav direktni ili indirektni interes za ishod postupka dodjele ugovora, ako je vjerovatno da to može uticati na stvarnu konkurenciju za predmetni ugovor¹². Međutim, nije striktno propisana i transparentnost prethodnih konsultacija, što je takođe standard koji bi se trebao primjenjivati barem kada su u pitanju nabavke velike vrijednosti, zbog čega u praksi ove odredbe zapravo dodatno otvaraju vrata sukobu interesa i korupciji.

10. Zakon o javnim nabavkama BiH, „Službeni glasnik BiH“, broj: 39/14.

11. Npr, ZoJN Hrvatske, u članu 82, propisuje ništavost ugovora o JN zaključenih suprotno odredbama zakona koje regulišu pitanja SI.

12. Član 53 (Neophodne informacije), stav (5) ZoJN

Uputstvom za pripremu modela tenderske dokumentacije i ponuda¹³, propisano je da tenderska dokumentacija sadrži i popis privrednih subjekata, sačinjen na osnovu internog akta naručioca, koji su isključeni iz postupaka nabavke zbog postojanja sukoba interesa, u skladu sa članom 52. Zakona. Takođe, naručilac ima obavezu da u ugovoru postavi uslov da ponuđač kojem je dodijeljen ugovor o javnoj nabavci nema pravo zapošljavati, u svrhu izvršenja ugovora, fizička ili pravna lica koja su učestvovala u pripremi tenderske dokumentacije ili su bila u svojstvu člana ili stručnog lica koje je angažovala Komisija za nabavke, najmanje šest mjeseci po zaključenju ugovora, odnosno od početka njegove realizacije.¹⁴

Prema Pravilniku o uspostavljanju i radu Komisije za nabavke¹⁵, čije je formiranje obavezno za praktično sve postupke nabavke, osim direktnog sporazuma (do 3.000 EUR), u Komisiju ne mogu biti imenovane osobe koje bi mogle biti u direktnom ili indirektnom sukobu interesa u vezi s konkretnim postupkom javne nabavke, kao ni odgovorne osobe koje donose ili odobravaju odluke vezane za postupak javne nabavke. Prije početka rada, svaki član komisije, sekretar i stručnjak angažovan izvan naručioca, potpisuje izjavu o nepristranosti, povjerljivosti i nepostojanju sukoba interesa, odnosno da je upoznat sa odredbama člana 52 ZoJN i obavezom da je tokom cijelog postupka dužan prijaviti mogući sukob interesa i tražiti isključenje iz rada Komisije.

S izuzetkom tenderske dokumentacije okončanih postupaka, niti jedna od gore navedenih informacija nije proaktivno dostupna na jedinstvenom Portalu javnih nabavki BiH, te se eventualno može dobiti po osnovu nekog od zakona o slobodi pristupa informacijama na različitim upravnim nivoima u BiH. Primjeri dobrih praksi mogu se naći na pojedinim nižim administrativnim nivoima, a svojim propisima o kontroli postupaka javnih nabavki, online bazi nabavki koja sadrži i tekstove ugovora, te online bazama o zaposlenima, imenovanim licima, imovini i drugo, stižu se uslovi da se njihovom interoperabilnošću omogući i adekvatnija kontrola, uključujući društvenu, integriteta lica i postupaka javnih nabavki.

Integritet, odnosno prevencija i upravljanje sukobom interesa lica koja vrše funkcije/zaposlena su u osnovnim institucijama sistema javnih nabavki BiH (Agencija za javne nabavke i Ured za razmatranje žalbi), takođe je dominantno regulisano propisima mimo ZoJN, uz puno propusta kako u pravnom okviru, tako i u praksi.

Prijedlogom Zakona o izmjenama i dopunama ZoJN (ZIDZoJN)¹⁶ predviđeno je dodatno usklađivanje sa odnosnim odredbama Direktive 2014/23/EU. Njime se uvodi pojam nepravilne ponude, definiše se sukob interesa u skladu sa *acquis*, predviđa se obaveza sačinjavanja zapisnika u slučaju prethodnih konsultacija, smanjen je udio vlasništva u privrednom subjektu koji se ne smatra sukobom interesa (0,5%), uključena su povezana lica na koja se takođe odnose odredbe ZoJN o sukobu interesa, propisana je ništavost ugovora sklopljenog u situaciji sukoba interesa i usvajanje Pravilnika o elektronskom podnošenju ponuda. Po ugledu na tada važeće propise u Crnoj Gori, predviđen je bio i inspeksijski nadzor nad primjenom ZoJN, uključujući i nadzor nad sprovođenjem odredbi o sukobu interesa, ali taj dio nije sadržan u posljednjoj verziji Prijedloga ZIDZJN, kao ni prijedlog odredbi o normiranju krivičnog djela zloupotreba u javnim nabavkama.

Pored usvajanja izmjena i dopuna ZoJN i njihove dosljedne primjene u praksi, Bosnu i Hercegovinu u narednom period očekuje i izrada potpuno novog Zakona o javnim nabavkama, obzirom da potrebe dodatnog usklađivanja sa EU direktivama prevazilaze kapacitete izmjena i dopuna (do 50% članova aktuelnog zakona). U međuvremenu, principi jednakog tretmana i nediskriminacije, te i aktivne i pravične konkurencije, kao jedni od temeljnih u BH ZoJN, ostaju da funkcionišu dominantno na teorijskom nivou, o čemu ilustrativno govori i jedan od najvažnijih indikatora za mjerenje uspješnosti sistema javnih nabavki. Naime, prema izvještaju Agencije za javne nabavke BiH, prosječan broj primljenih ponuda u 2019. godini u odnosu na broj postupaka je bio 2.16, odnosno prosječan broj prihvatljivih ponuda je bio svega 1.96. Usvajanjem i primjenom propisa o stvarnom vlasništvu, koje u BiH nije još u izvjesnoj perspektivi, ovi podaci mogli bi biti dodatno relativizovani.

13. Uputstvo za pripremu modela tenderske dokumentacije i ponuda ("Službeni glasnik BiH" broj 90/14, 20/15).

14. ZoJN, Član 72. (Ugovori), stav (6).

15. Pravilnik o uspostavljanju i radu Komisije za nabavke ("Službeni glasnik BiH" broj 103/14).

16. Sačinjen je još 2017. godine uz aktivnu saradnju sa civilnim društvom, ali je tek tokom krize izazvane pandemijom virusa COVID-19 ušao u parlamentarnu proceduru, i to pretežno zahvaljujući insistiranju EU, te uslovljavanju međunarodnih finansijskih institucija.

Primjer 4: Hrvatska

● Autori: **Dubravka KLIŠMANIĆ i Vjekoslav BRATIĆ**

Javna nabavka važan je instrument politike kojim se želi postići transparentna i efikasna javna potrošnja, izbjegavanje manipulacija i nepravilnosti, pogodovanje i potencijalni sukob interesa kao i postizanje najbolje vrijednosti uloženi novčanih sredstava. Pod uticajem Evropske unije (EU), mijenjali su se i politika i zakonodavni okvir javne nabavke u Hrvatskoj, posebno Zakon o javnoj nabavi (Zakon o javnim nabavkama). Zakon je nekoliko puta mijenjan usljed potrebe usklađivanja s pravnom tekovinom EU, pojednostavljenja postupaka javnih nabavki, jačanja pravne zaštite kao instituta kontrole zakonitosti postupaka javne nabavke, osiguravanja zakonitog i efikasnog trošenja javnih sredstava, povećanja transparentnosti objavom plana nabavke i registara sklopljenih ugovora javnih naručioca, povećanja fleksibilnosti postupaka javne nabavke, smanjenja administrativnog tereta korištenjem elektronskih sredstava komunikacije i Evropske jedinstvene dokumentacije o nabavci i uvođenjem obaveze odabira ponude na temelju kriterijuma ekonomski najpovoljnije ponude, razvijanja dobre prakse postupanja učesnika u postupcima javnih nabavki, i dr.

Aktuelnim Zakonom javnih nabavki iz 2016. znatno su proširene određene situacije sukoba interesa između naručioca i privrednog subjekta, pa on sada obuhvata situacije kada predstavnici naručioca ili pružaoca usluga službe nabavke koji djeluje u ime naručioca, a koji su uključeni u sprovođenje postupka javne nabavke ili mogu uticati na ishod tog postupka, i/ili imaju, direktno ili indirektno, finansijski, ekonomski ili bilo koji drugi lični interes koji bi se mogao smatrati štetnim za njihovu nepristranost i nezavisnost u okviru postupka.

Naručilac je obavezan preduzeti prikladne mjere da efikasno spriječi, prepozna i ukloni sukobe interesa u vezi s postupkom javne nabavke kako bi se izbjeglo narušavanje tržišnog takmičenja i osiguralo jednako postupanje prema svim privrednim subjektima. Kako bi se ispunile zakonske odredbe, predstavnici naručioca (čelnik te član upravnog, upravljačkog i nadzornog tijela naručioca, član stručnog odbora za javnu nabavku, druga osoba koja je uključena u sprovođenje ili koja može uticati na odlučivanje naručioca u postupku javne nabavke) obavezni su potpisati izjavu o (ne)postojanju sukoba interesa te je ažurirati bez odgađanja u slučaju nastanka nekih promjena. Takođe, naručilac je obavezan da na svojim internet stranicama objavi popis privrednih subjekata s kojima je čelnik te član upravnog, upravljačkog i nadzornog tijela naručioca ili s njime povezane osobe u sukobu interesa ili obavještenje da takvi subjekti ne postoje, odnosno tu informaciju uvrstiti u dokumentaciju za nadmetanje.

Time se naručiocu nameće obaveza u sprečavanju, prepoznavanju i prevenciji stvarnih sukoba interesa koja se ne bi trebalo temeljiti samo na davanju izjava o sukobu interesa, već i na etičnosti i moralu pojedinaca koji učestvuju u postupcima javne nabavke. Podizanje svijesti o rizicima sukoba interesa nužno je i radi moguće provjere datih izjava kako bi se osigurao integritet postupka javne nabavke. Prema tome, ove izjave ujedno i štite zaposlene naručioca kako ne bi u kasnijoj fazi bili optuženi za neprijavlivanje sukoba interesa, a ujedno su i prikladna mjera na osnovu koje se zaposleni izuzme iz postupka javne nabavke.

No, lični interes predstavlja široko područje interesa, te odredbama zakona nije jasno postavljeno na koji način će biti moguće prepoznati takve situacije. Na sukob interesa u javnoj nabavci djelimično se primjenjuje Zakon o sprečavanju sukoba interesa kojim se uređuje sprečavanje sukoba između privatnog i javnog interesa u obavljanju javnih dužnosti funkcionera. Osim toga, u prekršajnim odredbama zakona nije predviđena prekršajna odgovornost za nepostupanje naručioca koja se odnosi na sukob interesa, pa u tom dijelu izostaje nadležnost Uprave za trgovinu i politiku javne nabave i mogućnost podnošenja optužnih prijedloga. Upravljanje sukobima interesa potrebno je voditi na ispravan način kako se ne bi kršila načela primarnih izvora prava EU. Osim što važeće odredbe zakona znatno prebacuju odgovornost na naručioca, njima se na određeni način uključuje i odgovornost ponuđača. Na temelju toga, odredbe zakona ne obavezuju na isključenje ponuđača za kojeg je utvrđeno da je u sukobu interesa, već daje mogućnost dokazivanja da situacija sukoba interesa nema uticaja na postupanje naručioca, niti ugrožava tržišno takmičenje. Praksa Evropskog suda ukazuje da isključenje privrednih subjekata koji su u sukobu interesa iz postupka javne nabavke mora biti krajnja mjera ukoliko nije moguće preduzeti druge mjere. Situacija u kojoj se predstavnik naručioca nalazi u stvarnom sukobu interesa u postupku javne nabavke za koju je donesena odluka, može biti predmetom primjene odredbi Kaznenog zakona ako je kaznenim djelom pribavljena znatna imovinska korist ili je prouzrokovana znatna šteta.

Jedno od najvažnijih tijela za pravnu zaštitu u postupcima javne nabavke u Hrvatskoj je Državna komisija za kontrolu postupaka javne nabave (DKOM)¹⁷. Osim pravne zaštite, DKOM osigurava sprovođenje politike javne nabavke, zakonito i efikasno trošenje javnih sredstava, razvoj dobrih praksi postupanja učesnika u postupcima javnih nabavki, te utvrđuje naročito bitne povrede Zakona. Osim toga, regulisanjem sukoba interesa u postupcima javne nabavke, prekršajnih i kaznenih odredbi te iznosa naknada u žalbenim postupcima, ojačana je odgovornost DKOM-a i u antikorupcijskim mjerama koje sprovodi RH.

Dosadašnja praksa u javnoj nabavci pokazala je kako je nužno izbjeći da postupci javne nabavke budu glavni razlog finansijskih korekcija, tijela koja pružaju pravnu zaštitu moraju izbjeći pretjerani pravni formalizam tj. posebno strogo tumačenje proceduralnih pravila i zakona, jer to može negativno uticati na efikasno trošenje javnih sredstava, stavovi i mišljenja posredničkih tijela ne smiju biti kontradiktorna nego konzistentna, jasna i nedvosmislena, žalbeni postupci ne smiju predugo trajati, sudska zaštita mora biti primjerena itd. Isto tako, potrebno je s oprezom postupati prilikom eventualnog širenja prava na ulaganje žalbi kako bi se izbjegle zloupotrebe pravne zaštite u fazi objave dokumentacije za nadmetanje u Elektronskom glasniku javnih nabavki (Elektroničkom oglasniku javne nabave), jer su u RH privredni subjekti sa širokim rasponom registrovanih djelatnosti, i najčešće sa svega nekoliko zaposlenih, tzv. „profesionalni žalitelji“ započeli praksu ulaganja žalbi na dokumentacije u postupcima velikih procijenjenih vrijednosti radi ostvarivanja finansijske koristi.

Rješenja DKOM-a iz 2019. i 2020. ukazuju da se žalbeni navodi koji se pozivaju na postojanje sukoba interesa u postupcima javne nabavke odbacuju, te se odluke u postupcima u kojima naručilac nije dokazao sukob interesa i time neosnovano isključio ponuđača iz postupka javne nabavke poništavaju. Takva primjena zakona potvrđuje da iako sukob interesa može upućivati na nezakonitost u postupcima javne nabavke, veoma je važno razumjeti složenost mehanizma kojima se može spriječiti sukob. Upravljanje sukobom interesa u praksi se sprovodi davanjem izjava kako bi se zadovoljila propisana forma. No, tu je potrebno istaknuti da SAFU, najuticajnije posredničko tijelo koje prati sprovođenje javnih nabavki koje finansira EU, znatno rigoroznije primjenjuje zakonske odredbe o sukobima interesa, pa je 2019. i 2020. ex-ante provjerom postupaka javnih nabavki utvrđeno nekoliko slučajeva sukoba interesa koje su rezultirale 100%-tnim finansijskim korekcijama skladno Pravilima o finansijskim korekcijama i prijavom Državnom tužilaštvu (Državnom odvjetništvu) RH. Prema tome sklapanje Ugovora o javnoj nabavci s privrednim subjektom u odnosu na kog nije pravovremeno identifikovana situacija sukoba interesa ili je sukob interesa detektovan, ali nisu preduzete odgovarajuće mjere zaštite tržišnog takmičenja, transparentnosti te jednakog postupanja prema svim privrednim subjektima, odnosno odgovarajuće mitigacijske mjere, dovodi do nepravilnosti uz primjenu 100%-tne finansijske korekcije iznosa bespovratnih sredstava za predmetnu nabavku. Isto tako, najnovija praksa SAFU-a potvrđuje kako se zakonske odredbe sukoba interesa primjenjuju i u postupcima jednostavnih nabavki.

Važno je istaći da su rizici sukoba interesa prisutni u svim fazama javnih nabavki od pripreme dokumentacije o nabavci do sprovođenja ugovora. Najčešći rizici prisutni su u dijeljenjima vrijednosti nabavke s namjerom izbjegavanja primjene propisanog postupka nabavke, te propisivanja uslova i tehničkih specifikacija koji pogoduju tačno određenom privrednom subjektu. Zato je o upravljanju sukobom interesa potrebno voditi računa već od procesa planiranja nabavke, prethodnog istraživanja tržišta, pripreme dokumentacije o nabavci, izrade tehničkih specifikacija i uslova odabira privrednih subjekata, kao i primjene kriterijuma odabira najpovoljnije ponude te naročito posvetiti pažnju u dijelu izvršenja ugovornih obaveza. Upravo u tom smjeru vode postupanja SAFU-a koji provjerom svih faza javnih nabavki nastoje smanjiti rizike korupcije koji nerijetko u postizanju tog cilja vode pretjerivanju primjenom prakse pravnog formalizma u donošenju odluka o finansijskim korekcijama.

17. DKOM je samostalno i nezavisno tijelo osnovano 2003. čije članove na prijedlog Vlade imenuje Sabor (Parlament) na mandat od 5 godina. Ovo tijelo, između ostalog, u žalbenom postupku odlučuje o zakonitosti postupaka, radnji, propuštanja radnji i odluka donesenih u postupcima javne nabavke. Saboru mora podnijeti izvještaj o svom radu koje opisuju stanje u području javnih nabavki u RH za proteklu godinu. Osim DKOM-a, tu su i Visoki upravni sud (VUS), Uprava za trgovinu i politiku javne nabave Ministarstva gospodarstva (ekonomije) i održivog razvoja koja je zadužena za razvoj, unapređenje i koordinaciju cjelokupnog sistema javnih nabavki, Uprava za gospodarstvo (ekonomiju), Odsjek za javno- privatno partnerstvo i koncesije unutar Ministarstva finansija, Agencija za javno-privatno partnerstvo te posredno Središnja agencija za finansiranje i ugovaranje programa i projekata Evropske unije (SAFU, koja nije formalni dio institucionalnog okvira, ali ima snažan uticaj u sistemu praćenja sprovođenja javnih nabavki koji joj osigurava EK) jer ima za cilj ponovnu kontrolu pravilnosti prethodno sprovedenih postupaka javne nabavke prema pravnoj tekovini EU i Zakona o javnim nabavkama. Njen rad prate MF, Ministarstvo regionalnog razvoja i fondova EU, Evropska komisija (EK) i Agencija za reviziju sistema sprovođenja programa EU (ARPA).

ZAKLJUČAK I PREPORUKE

Ideje za unapređenje sistema sprečavanja i procesuiranja sukoba interesa u javnim nabavkama možemo naći u svakom od četiri razmatrana modela zemalja Evropske unije i Zapadnog Balkana. Raspravu o ovim idejama treba pokrenuti u dva pravca – preventivnom u smislu sprečavanja zaključenja ugovora o javnim nabavkama uz postojanje sukoba interesa i represivnom, u smislu utvrđivanja već nastalog sukoba interesa, procesuiranja odgovornih lica, raskida ugovora zaključenih uz sukob interesa i naknade štete i/ili vraćanje u pređašnje stanje gdje god je to moguće.

U pogledu preventivnih mehanizama, korisno bi bilo razmotriti model Hrvatske, naročito u pogledu unapređenja transparentnosti izjava i drugih mehanizama koji imaju za cilj sprečavanje sukoba interesa. Tu prvenstveno mislimo na uvođenje obaveze objavljivanja izjava o (ne)postojanju sukoba interesa svih lica uključenih u postupak javne nabavke u Elektronskom glasniku javnih nabavki, kao i sačinjavanja i objavljivanja, uz redovno ažuriranje, spiskova privrednih subjekata sa kojima starješine naručioca ne smiju zaključiti ugovor zbog postojanja sukoba interesa, odnosno određenog privatnog interesa, koje, osim Hrvatske, postoji i u Bosni i Hercegovini.

Kako mjere sprečavanja sukoba interesa ne bi dovele do prekomjernih isključenja privrednih subjekata iz postupaka javnih nabavki, treba razmotriti i model Sjeverne Makedonije u pogledu procentualnog udjela vrijednosti ugovora o javnim nabavkama sa ponuđačem u kome lice naručioca ima određenu vrstu privatnog interesa. Procentualni udio, u tom slučaju, morao bi biti srazmjeran ukupnom crnogorskom budžetu za javne nabavke, ali bi morao biti i posebno prilagođen različitim vrstama naručilaca, uključujući i one sa manjim budžetom za javne nabavke. Razvoj informaciono-tehnološkog rješenja koje bi olakšalo detektovanje potencijalnog (prividnog) sukoba interesa i sprečavanje da on postane stvaran, po uzoru na model PREVENT koji postoji u Rumuniji, takođe treba razmotriti.

Model Rumunije važan je, osim za preventivni, i za represivni dio, budući da sistem omogućava i prikupljanje dokaza za već nastali – stvarni sukob interesa, koji mogu biti korisni u postupku procesuiranja odgovornih lica, njihovog sankcionisanja, te naknade štete i/ili vraćanja u pređašnje stanje gdje je to moguće. Kontrola se, dakle, u velikoj mjeri oslanja na baze podataka i njihovu umreženost. Ono što je važno za dobro funkcioniranje ovakvih kontrola jeste kontinuitet u radu i prikupljanje velike količine podataka tokom što dužeg perioda. Na taj način moguće je uočavati „šablone“ u ponašanju, pratiti kretanja i promjene vlasničke strukture ponuđača, ali i kretanje naručilaca i njihovih starješina kroz različite javne funkcije.

Tehnički preduslovi za uspostavljanje ovakvog sistema kontrole, u velikoj mjeri već postoje u Crnoj Gori. Crnogorska Agencija za sprječavanje korupcije posjeduje bazu imovinskih kartona, a uspostavljeni su i Registar stanovništva i Centralni registar privrednih subjekata, sa kojima je Agencija već umrežena. Elektronski glasnik javnih nabavki je uspostavljen i funkcionalan od 1. januara 2021. godine.

U daljem zajedničkom radu Agencije za sprječavanje korupcije i Ministarstva finansija i socijalnog staranja koje upravlja Elektronskim glasnikom javnih nabavki, a uz učešće ostalih aktera u sistemu javnih nabavki i saglasnost donosioca odluka i političkih subjekata predstavljenih u Skupštini, uz izmjene zakonskog okvira i obezbjeđivanje tehničkih preduslova i sredstava, ovakav sistem mogao bi da zaživi i u Crnoj Gori.

Aneks 1: Primjer iz Rumunije, OBRAZAC ZA OBLAST INTEGRITETA¹⁸

DIO I - PODACI U VEZI POSTUPKA NABAVKE, DONOSIOCA ODLUKA, KOMISIJE ZA OCJENU, ANGAŽOVANIH KONSULTANATA I EKSPERTATA

I. PODACI U VEZI POSTUPKA NABAVKE

1. Naziv postupka nabavke:
2. Šifra postupka/ Broj oglasa/ poziva za učešće:
3. Izvor finansiranja za nabavku: državni/ sopstveni budžet/ evropski fondovi:
4. Naručilac¹⁹: identifikacija – naziv, poreski broj, zakonski zastupnik, kontakt osoba i kontakt informacije
5. Vrsta naručioca:
 - javni subjekt/organ
 - privatno pravno lice
6. Kategorija/ potkategorija naručioca – samo u slučaju kada je naručilac javni subjekt/ organ
7. Datum objave putem elektronskog sistema javnih nabavki - SEAP²⁰:
8. Naziv postupka nabavke:
9. Vrsta oglasa:
 - oglašavanje postupka javne nabavke
 - poziv za učešće
 - poziv za dostavljanje konkurentskih rješenja, ili
 - poziv za dostavljanje ponuda za zakup
10. Vrsta postupka nabavke:
 - otvoreni postupak
 - zahtjev za dostavljanje ponuda
 - pregovarački postupak bez poziva na učešće
 - konkurentski dijalog itd.
11. Vrsta ugovora:
 - za nabavku robe
 - za usluge
 - za radove
12. Procijenjena vrijednost:
13. Podaci o projektima koji se finansiraju iz evropskih sredstava, a čiji je dio data nabavka - koji je fond EU u pitanju:
 - Naziv programa
 - Osa kojoj pripada
 - Domen intervencije
 - SMIS broj
14. Kako će se postupak sprovesti:
 - onlajn putem
 - oflajn putem

18. Neke informacije se automatski učitavaju u obrazac/automatski generišu iz SEAP, dok druge treba zasebno unijeti.

19. Prema podacima iz sertifikata za autorizaciju naručioca za SEAP (poreski broj, naziv, adresa, zakonski zastupnik, imejl, kontakt osoba itd.) 20.

20. Automatski se učitava iz SEAP.

15. Datum otvaranja ponuda²¹:
16. Datum objavljivanja izvještaja o postupku²²:
17. Datum kada će biti dodijeljen ugovor²³:

II. PODACI U VEZI DONOSIOCA ODLUKA²⁴

1. Prezime:
2. Ime:
3. Pol:
4. Državljanstvo:
5. CNP (jedinstveni identifikacioni broj):
6. Prebivalište:
7. Grad:
8. Oblast:
9. Da li ima obavezu prijavljivanja imovine shodno Zakonu 176/ 2010 sa naknadnim izmjenama i dopunama: DA / NE.
10. Kategorija/ potkategorija pozicije – samo ako donosilac odluka ima obavezu prijavljivanja imovine shodno Zakonu 176/ 2010 sa naknadnim izmjenama i dopunama.
11. Da li postoje radni odnosi sa nekim od ponuđača²⁵? DA / NE
12. Lista ponuđača – samo ako postoje radni odnosi sa nekim od ponuđača²⁶:
13. Da li je član nekog udruženja ili fondacije? DA / NE
14. Naziv udruženja ili fondacije – samo ako je član nekog/neke.
15. Da li potpisuje izvještaj o postupku? DA / NE
16. Da li potpisuje ugovor o nabavci? DA/ NE
17. Aktivan/neaktivan

III. PODACI U VEZI KONSULTANATA KOJI SU POMAGALI U PRIPREMI TENDERSKE DOKUMENTACIJE: PRIVREDNI SUBJEKT, FIZIČKO ILI PRAVNO LICE, ILI “NIJE PRIMJENLJIVO” - N/A

1. U kojem je svojstvu konsultant: privatno pravno lice ili fizičko lice (konsultant preuzet iz drugog javnog subjekta).
2. Naziv konsultanta: naziv privrednog subjekta ili naziv poslodavca
3. Podaci za identifikaciju konsultanta – privrednog subjekta
 - Poreski broj
 - Adresa sjedišta
 - Grad
 - Oblast
4. Podaci za identifikaciju konsultanta –fizičkog lica (zaposlenog)
 - Prezime

21. Kod onlajn postupaka, popunjava naručilac na dan popunjavanja Izvještaja o otvaranju ponuda. Kod oflajn postupaka, ovo polje se automatski učitava iz poziva za učešće/oglasa.

22. Popunjava naručilac na dan usvajanja/potpisivanja Izvještaja o postupku.

23. Popunjava naručilac na dan potpisivanja ugovora o javnoj nabavci.

24. Moguće označiti više opcija. Popunjava se u skladu sa konkretnim procedurama za dodjelu.

25. Popunjava naručilac nakon otvaranja ponuda, kada svim privrednim subjektima koji su učestvovali u postupku javne nabavke bude poznata ukupna lista.

26. Ako donosilac odluka izjavi da je u radnom odnosu sa nekim od ponuđača, potrebno je da navede koji je ponuđač u pitanju.

- Ime
- Pol
- Državljanstvo
- CNP (jedinstveni identifikacioni broj)
- Adresa
- Grad
- Oblast

IV. PODACI U VEZI KOMISIJE ZA OCJENU²⁷

1. Prezime
2. Ime
3. Pol
4. Državljanstvo
5. CNP (jedinstveni identifikacioni broj)
6. Prebivalište
7. Grad
8. Oblast
9. Da li ima obavezu prijavljivanja imovine shodno Zakonu 176/ 2010 sa naknadnim izmjenama i dopunama?
 - Da
 - Ne
10. Kategorija/ potkategorija pozicije – samo ako donosilac odluka ima obavezu prijavljivanja imovine shodno Zakonu 176/ 2010 sa naknadnim izmjenama i dopunama.
11. Funkcija u komisiji za ocjenu
 - Predsjednik komisije sa pravom glasa
 - Predsjednik komisije bez prava glasa
 - Član
 - Rezervni član
12. Da li postoje radni odnosi sa nekim od ponuđača²⁸?
 - Da
 - Ne
13. Lista ponuđača–samo ako postoje radni odnosi sa nekim od ponuđača²⁹.
14. Da li je član nekog udruženja/ fondacije?
 - Da
 - Ne
15. Naziv udruženja/ fondacije – samo ako je član nekog/neke.
16. Da li učestvuje u postupku otvaranja ponuda?
 - Da
 - Ne
17. Da li potpisuje izvještaj o postupku?
 - Da
 - Ne

27. Popunjava se najkasnije na dan otvaranja ponuda.

28. Popunjava naručilac na dan otvaranja ponuda kada su poznati svi ponuđači.

29. U slučaju da član komisije za ocjenu izjavi da je u radnom odnosu sa nekim od ponuđača, potrebno je da navede koji je ponuđač u pitanju.

18. Da li potpisuje ugovor o nabavci?

- Da
- Ne

19. Aktivan/neaktivan

V. ANGAŽOVANI EKSPERT³⁰

a) Identifikacija poslodavca

- Naziv
- Poreski broj
- Adresa sjedišta
- Grad
- Oblast

b) Identifikacija eksperta

- Prezime
- Ime
- Pol
- Državljanstvo
- CNP (jedinstveni identifikacioni broj)

c) Funkcija u komisiji za ocjenu

- Ima pravo glasa
- Nema pravo glasa

DIO II³¹ PODACI O PONUĐAČIMA/KANDIDATIMA³²

1. U kojem je svojstvu privredni subjekt:

- Jedini ponuđač
- Vođa konzorcijuma
- Član
- Podugovarač
- Treća strana kao sponzor

2. Identifikacija privrednog subjekta

- Naziv privrednog subjekta
- Poreski broj
- Adresa
- Grad
- Oblast

3. Podaci o ponuđaču

- Više privrednih subjekata čini jedinstvenog ponuđača
- Privredni subjekt predstavlja ponuđača

30. Po potrebi, popunjava se nakon datuma otvaranja ponuda, a najkasnije na dan izvještaja o dodjeli, u skladu sa zakonom.

31. Popunjava se u skladu sa članom 6 stav 2 tog zakona.

32. Za svaku ponudu moguće je označiti više opcija.

4. Da li je dostavio pobjedničku ponudu?³³

- Da
- Ne

5. Da li mu je dodijeljen ugovor? ³⁴

- Da
- Ne

6. Aktivan/neaktivan

DIO III³⁵ KORACI ZA ELIMINACIJU POTENCIJALNOG SUKOBA INTERESA, NALOŽENI NA OSNOVU UPOZORENJA U POGLEDU INTEGRITETA

1. Upozorenje u pogledu integriteta dato: identifikacioni broj (broj upozorenja)

2. Opis koraka koji su naloženi

33. Popunjava se na dan usvajanja izvještaja o postupku, na osnovu tog izvještaja.

34. Popunjava na dan potpisivanja ugovora.

35. Popunjava se nakon otvaranja ponuda.

O INSTITUTU ALTERNATIVA

Institut alternativa (IA) je nevladino udruženje osnovano septembra 2007. godine od strane grupe građana s iskustvom u civilnom društvu, javnoj administraciji i biznis sektoru.

Naša misija je snaženje demokratskih procesa i dobrog upravljanja u Crnoj Gori kroz istraživanje i analizu opcija javne politike, kao i monitoring rada javne uprave.

Naši strateški ciljevi su podizanje kvaliteta rada, odgovornosti, otvorenosti i efikasnosti javne uprave; podsticanje otvorene, javne, konstruktivne i argumentovane debate o javnim politikama i jačanje kapaciteta države i društva za njihov razvoj.

Vrijednosti koje slijedimo u svom radu su posvećenost misiji, nezavisnost, stalno učenje, umrežavanje, saradnja i timski rad.

Djelujemo kao think tank, odnosno istraživački centar, i u svom radu se bavimo oblastima dobrog upravljanja, transparentnosti i odgovornosti. Oblasti u kojima radimo i ostvarujemo uticaj strukturisane su u pet glavnih programa: javna uprava, odgovorne javne finansije, bezbjednost i odbrana i socijalna politika.

Na osnovu rada u naših pet programa, bavimo se praćenjem procesa pregovora o članstvu u EU, uz aktivno učešće u radnim grupama za Poglavlja: javne nabavke (5), pravosuđe i temeljna prava (23) i finansijski nadzor (32). Naša posebna aktivnost je Škola javnih politika koju organizujemo od 2012. godine, a 2018. godine organizovali smo i našu prvu školu Otvorenog budžeta.

U dosadašnjem radu, aktivno smo sarađivali sa preko 40 organizacija u regionalnim mrežama Zapadnog Balkana i sa preko 100 organizacija u Crnoj Gori. Institut je aktivno uključen u regionalne mreže: Think for Europe (TEN), Pointpulse, SELDI, WeBER, Koalicija UNCAC, Global BTAP, PASOS i Koalicija za zaštitu zviždača Jugoistočne Evrope.

Rezultati našeg rada sumirani su u 127 publikacija, izvještaja i analiza, a donosiocima odluka uputili smo više od 1000 preporuka. Preko četiri hiljade puta u medijima smo izložili predloge i preporuke za bolje javne politike. Pokrenuli smo i tri internet stranice. Moj grad je pionirski poduhvat prikaza budžetskih podataka lokalnih samouprava. Nakon njega, izrađena je Moja uprava, adresa za građane koji žele da prijave problem sa kojim su se susreli prilikom ostvarivanja prava pred javnom upravom. Najnoviji internet portal Moj novac rezultat je namjere da hiljade nepretraživih, „zaključanih” podataka učinimo dostupnim.

Institut alternativa redovno objavljuje informacije o finansijama, projektima i donatorima koji su podržali rad organizacije. Zbog toga, Institut je tri godine zaredom dobio pet zvjezdica za transparentnost prema istraživanju koje je sprovedla međunarodna neprofitna organizacija Transparify koja ocjenjuje transparentnost preko 200 istraživačkih centara.

Predsjednik Upravnog odbora IA je Stevo Muk, a našu organizaciju trenutno čini desetočlani tim.

www.institut-alternativa.org
www.mojgrad.me
www.mojauprava.me
www.mojnovac.me